A TANÁCS (KKBP) 2022/847 HATÁROZATA

(2022. május 30.)

a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek tiltott elterjedésének és kereskedelmének, valamint az amerikai kontinensre gyakorolt hatásuknak a megelőzésére és az ellenük való küzdelemre irányuló erőfeszítések támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 28. cikke (1) bekezdésére és 31. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

(1) A Tanács 2018. november 19-én elfogadta a tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek elleni, „A fegyverek biztosítása, a polgárok védelme" című uniós stratégiát (a továbbiakban: a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia), amely meghatározza a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) területére vonatkozó uniós fellépésre vonatkozó iránymutatásokat.

(2) A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia regionális szinten arra kötelezi az Uniót és tagállamait, hogy segítséget nyújtsanak más országoknak az állami készletek kezelésének és biztonságának javítása érdekében a nemzeti jogalkotási és igazgatási keretek megerősítése révén, valamint azon intézmények megerősítése révén, amelyek szabályozzák a védelmi és biztonsági erőknek szánt kézi- és könnyűfegyverek és lőszerek törvényes beszerzését és készletkezelését.

(3) A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia értelmében az Unió szinergiára törekszik az érintett amerikai államokkal és regionális szervezetekkel a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelem útján történő elterjedése és kereskedelmének korlátozása érdekében a fegyveres erőszak és a bűnözés visszaszorítása céljából.

(4) Latin-Amerikára és a Karib-térségre súlyos hatással volt a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése és túlzott felhalmozódása. Az amerikai kontinens továbbra is a világ egyik leginkább erőszaktól sújtott régiója. Az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC) által az emberölésekről szóló, az egész világra kiterjedő legújabb, 2017-es tanulmány szerint a régióban a százezer lakosra jutó emberölések száma 17,2 – a globális átlag közel háromszorosa. Az emberölések túlnyomó többségét tűzfegyverek használatával követik el, így a fegyverek és lőszerek elterjedése és tiltott kereskedelme elleni küzdelem, illetve azok megelőzése az Amerikaközi program egyik prioritása.

(5) A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiával összhangban az Unió meg fogja erősíteni a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésével foglalkozó regionális szervezetekkel folytatott párbeszédét és együttműködését azáltal, hogy tevékenységeit összehangolja a regionális stratégiákkal és cselekvési tervekkel.

(6) Az Amerikai Államok Szervezete (AÁSZ) látja el a tűzfegyverek, lőszerek, robbanóanyagok és más kapcsolódó anyagok tiltott előállítása és kereskedelme elleni amerikaközi egyezmény titkársági tevékenységét, valamint koordinálja és végrehajtja az amerikai kontinensen a tiltott kézi- és könnyűfegyverek elleni küzdelemre irányuló regionális kezdeményezéseket.

(7) Az Unió korábban a kézi- és könnyűfegyverek és a lőszerek tiltott terjesztése és kereskedelme, valamint ezeknek a Latin-Amerikát és a Karib-térséget érintő következményei elleni küzdelmet támogató tevékenységekről szóló (KKBP) 2018/2010 tanácsi határozattal ([1]) támogatta az AÁSZ tevékenységeit. E tekintetben az Unió úgy döntött, hogy finanszírozza az említett kezdeményezést, éppen a fegyveres erőszak és bűncselekmények visszaszorítása érdekében.

([1]) A Tanács (KKBP) 2018/2010 határozata (2018. december 17.) a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) és a lőszerek tiltott terjesztése és kereskedelme, valamint ezeknek a Latin-Amerikát és a Karib-térséget érintő következményei elleni küzdelem támogatásáról a tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek elleni, „A fegyverek biztosítása, a polgárok védelme" című uniós stratégia keretében (HL L 322., 2018.12.18., 27. o.).

(8) A tiltott kézi- és könnyűfegyverek elleni ENSZ cselekvési program végrehajtásában elért előrehaladást áttekintő harmadik ENSZ konferencia 2018. június 30-án záródokumentumot fogadott el, amelyben az államok megújították elkötelezettségüket a kézi- és könnyűfegyverek illetéktelen kezekbe jutásának megelőzése és az ellene való küzdelem mellett. Az államok újból megerősítették akaratukat arra, hogy nemzetközi együttműködést folytassanak, és megerősítsék a regionális együttműködést a koordináció, konzultáció, információcsere és operatív együttműködés javítása révén, bevonva a releváns regionális és szubregionális szervezeteket, valamint a bűnüldözési, a határellenőrzési és a kiviteli és behozatali engedélyezésért felelős hatóságokat is.

(9) Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje megerősíti, hogy a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme elleni küzdelem számos fenntartható fejlődési cél eléréséhez szükséges, ideértve többek között a békével, az igazságszolgáltatással és az erős intézményekkel, a szegénység csökkentésével, a gazdasági növekedéssel, az egészséggel, a nemek közötti egyenlőséggel, valamint a biztonságos városokkal kapcsolatos célokat. Ezért a 16.4. sz. fenntartható fejlődési cél keretében valamennyi állam elkötelezte magát a tiltott pénzügyi és fegyveráramlások jelentős csökkentése mellett.

(10) Az ENSZ Főtitkára a 2018. május 24-én benyújtott, „Közös jövőnk biztosítása” című leszerelési programjában a hagyományos fegyverek túlzott felhalmozásának és tiltott kereskedelmének kezelésére, valamint a kézifegyverekkel kapcsolatos országszintű megközelítések támogatására szólított fel.

(11) A második szakasz (II. szakasz) – a korábbi uniós erőfeszítések folytatásaként – fenntartja az Unió és az AÁSZ közötti multilateralizmus és szinergiák paradigmáját, és kiegészíti az Unió e területen végzett globális munkáját azáltal, hogy a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése, túlzott felhalmozódása és kereskedelme által súlyosan érintett régióra irányul,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

(1) A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia végrehajtása érdekében e határozat célja az amerikai kontinensen elkövetett fegyveres erőszak kezelése. E célból az Unió finanszírozza a mellékletben ismertetett projektet, amelynek célja a tűzfegyverek és lőszerek elterjedése és tiltott kereskedelme elleni küzdelem, valamint a tűzfegyverekkel való érintkezés megelőzése a súlyosan érintett közösségekben.

(2) Az (1) bekezdés értelmében e határozat célkitűzései a következők:

a) a tűzfegyverekre vonatkozó nemzeti szabályozási keret megerősítése, a nemzetközi normatív és bevált gyakorlatok figyelembevétele mellett;

b) a nemzeti hatóságok tűzfegyverek megjelölésével, nyomon követésével, tárolásával és megsemmisítésével kapcsolatos operatív kapacitásának javítása;

c) a kézifegyverek ellenőrzésének optimalizálása a tűzfegyverek és lőszerek törvényes transzferéről szóló regionális kommunikációs mechanizmus (MCTA) alkalmazása révén;

d) a fegyveres erőszakkal szembeni közösségi reziliencia megerősítése, valamint a tiltott és/vagy feleslegessé vált tűzfegyverekhez való hozzáférés csökkentése;

e) a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv kidolgozása annak érdekében, hogy az országok egy regionális, összehangolt és tényeken alapuló megközelítés révén gyakorlati irányítási eszközt kapjanak.

(3) A projekt részletes leírását e határozat melléklete tartalmazza.

2. cikk

(1) E határozat végrehajtásáért az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: a főképviselő) a felelős.

(2) Az 1. cikkben említett projekt technikai végrehajtását az AÁSZ végzi.

(3) Az AÁSZ a feladatait a főképviselő felelőssége mellett végzi. A főképviselő ebből a célból megköti a szükséges megállapodásokat az AÁSZ-szel.

3. cikk

(1) Az Unió által finanszírozott projekt végrehajtására szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 4 240 906 EUR.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt referenciaösszegből finanszírozott kiadásokat az Unió általános költségvetésére alkalmazandó eljárásokkal és szabályokkal összhangban kell kezelni.

(3) Az (1) bekezdésben említett kiadások megfelelő kezelését a Bizottság felügyeli. A Bizottság e célból megköti a szükséges támogatási megállapodást az AÁSZ-szel. A támogatási megállapodásban elő kell írni, hogy az AÁSZ-nak biztosítania kell az uniós hozzájárulás láthatóságát, annak nagyságrendjéhez mérten.

(4) A Bizottság törekszik arra, hogy e határozat hatálybalépését követően a lehető leghamarabb megkösse a (3) bekezdésben említett támogatási megállapodást. A Bizottság tájékoztatja a Tanácsot az ezen eljárás során felmerülő bármely nehézségről és a támogatási megállapodás megkötésének időpontjáról.

4. cikk

(1) A főképviselő beszámol a Tanácsnak e határozat végrehajtásáról az AÁSZ által rendszeresen elkészített szöveges jelentések alapján. Az említett jelentések képezik a Tanács által elvégzendő értékelés alapját.

(2) A Bizottság jelentést tesz az 1. cikkben említett projekt pénzügyi vonatkozásairól.

5. cikk

(1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.

(2) Ez a határozat a 3. cikk (3) bekezdésében említett támogatási megállapodás megkötésének időpontjától számított 36 hónap elteltével hatályát veszti. Ez a határozat azonban a hatálybalépésétől számított hat hónap elteltével veszti hatályát, ha az említett hat hónapos időtartamon belül nem kerül sor megállapodás megkötésére.

Kelt Brüsszelben, 2022. május 30-án.

a Tanács részéről
az elnök
C. COLONNA

MELLÉKLET

PROJEKTDOKUMENTUM

A KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREK, VALAMINT AZ AZOKHOZ SZÜKSÉGES LŐSZEREK TILTOTT ELTERJEDÉSE ÉS KERESKEDELME, VALAMINT AZ AMERIKAI KONTINENSRE GYAKOROLT HATÁSUK ELLENI KÜZDELEM

1. **Háttér**

Az amerikai kontinens a világ egyik olyan régiója, amelyet a legsúlyosabban érint a fegyveres erőszak: 2017-ben 100 000 lakosra vetítve 17,2 emberölés történt, ami a 100 000 lakosra jutó 6,1-es globális átlaghoz képest a legmagasabb regionális arányt jelenti ([1]). A tűzfegyverekhez való könnyű hozzáférés és azok rendelkezésre állása számos országban kulcsfontosságú tényező ezen arányok magyarázatához. A régióban az emberölések közel 75 %-át tűzfegyver használatával követik el ([2]). A régió egyben a tűzfegyverek tiltott kereskedelmének egyik fő célhelye ([3]).

Nagyrészt e negatív tendenciák miatt a tűzfegyverek elterjedése és tiltott kereskedelme az állampolgári biztonságot célzó program egyik prioritásként megoldandó problémájává vált a régióban. Az amerikai kontinens országai hangsúlyozták a koordináció és a határokon átnyúló stratégiák jelentőségét, tekintettel a bűnszervezetek fokozódó összetettségére és nemzetközivé válására. Az ez iránti elkötelezettség a tűzfegyverek, lőszerek, robbanóanyagok és más kapcsolódó anyagok tiltott előállítása és kereskedelme elleni amerikaközi egyezmény (CIFTA) – az első ilyen jellegű, jogilag kötelező erejű regionális megállapodás – 1997-es aláírásával nyilvánult meg. Az Amerikai Államok Szervezetének (AÁSZ) 34 tagállama közül 31 erősítette meg a CIFTA-t, amely a kézifegyverek régióbeli tiltott kereskedelme elleni küzdelem egyik alapvető eszköze.

A nemzeti hatóságok nagyra értékelt erőfeszítései ellenére azonban az országok még mindig nem tudják maradéktalanul végrehajtani a CIFTA-t. A régióban a fegyverkereskedelmet irányító szervezett bűnözés összetettsége – ideértve a tevékenységre való szakosodást, a koordinációs struktúrákat és a műveletek nemzetközivé válását – komoly kihívást jelent az országok azon képessége tekintetében, hogy kivizsgálják és büntetőeljárás alá vonják az ilyen bűncselekményeket. Nehézséget okoz számukra továbbá az egyéb protokolloknak való megfelelés és az olyan stratégiák végrehajtása, amelyekkel csökkenthető a tűzfegyverek elterjedése és rendelkezésre állása. A katonai és a biztonsági erők nem hajtják végre szisztematikusan a készletgazdálkodási protokollokat, ami növeli annak valószínűségét, hogy a tűzfegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek az illegális piacra jutnak, valamint annak kockázatát, hogy a tároló létesítményekben nem tervezett robbanásokra történnek. A tűzfegyverek jelölése, nyilvántartása és nyomon követése nem következetes a régióban, ami leállítja azokat a bűnügyi nyomozásokat, amelyekkel kideríthető lenne a tűzfegyverek eredete, kapcsolatba lehetne őket hozni a bűncselekmények különböző helyszíneivel, és fel lehetne tárni a tiltott kereskedelem hálózatait. A CIFTA alapján fennálló kötelezettségeket tükröző és e tevékenységekre felhatalmazást adó nemzeti jogszabályok hiánya veszélyezteti e gyakorlatok folytatódását és fenntarthatóságát.

Más szemszögből nézve, a régió legnagyobb részén továbbra is kihívást jelent a nagyfokú szegénység, munkanélküliség és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya által sújtott közösségek jóllétének előmozdítása, olyan egyéb körülmények közepette, amelyek miatt kiszolgáltatott helyzetbe kerültek. E közösségek tagjai nagyobb valószínűséggel válnak fegyveres erőszak áldozataivá vagy elkövetőivé. Ezért az erőszakciklusok állandósulásának elkerülése érdekében nem elegendő kizárólag csak a fegyverellenőrzési politikákra összpontosítani. Foglalkozni kell ezekkel a kockázati tényezőkkel, és meg kell erősíteni a közösségek tagjainak rezilienciáját. Az visszaszorító és megelőző politikák kombinációja alapvető fontosságú a régióban tapasztalható fegyveres erőszak mértékének csökkentéséhez. E kihívásokra való reagálás érdekében az AÁSZ tagállamai 2019-ben az erőszak és a bűncselekmények megelőzésére irányuló amerikaközi program keretében jóváhagyták a szándékos emberölés megelőzésére és visszaszorítására irányuló közpolitikák kialakítására vonatkozó iránymutatásokhoz kidolgozott, az egész féltekére kiterjedő első cselekvési tervet. A cselekvési terv 28 ajánlást fogalmaz meg a következőkre vonatkozóan: 1. az információk és a tudományos bizonyítékok biztosítása, terjesztése és felhasználása; 2. a megelőzést célzó politikák kialakítása és végrehajtása, valamint 3. büntető igazságszolgáltatás.

Az AÁSZ Főtitkárságának Közbiztonsági Hivatala (a továbbiakban: az AÁSZ-DPS) 2007 óta ebben az összefüggésben nyújt támogatást az amerikai kontinens országainak ahhoz, hogy javítsák kapacitásukat a CIFTA alapján fennálló kötelezettségeknek ([4]), valamint a különösen a lakosság legveszélyeztetettebb csoportjai körében előforduló erőszak és a bűncselekmények megelőzése céljából kialakított megbízatásoknak való megfelelés érdekében. Ötéves szünetet követően az AÁSZ-DPS 2019-ben európai uniós finanszírozással újraindította operatív programjait. „A kézi- és könnyűfegyverek (SALW), valamint az azokhoz szükséges lőszerek tiltott elterjedése és kereskedelme, valamint Latin-Amerikára és a Karib-térségre gyakorolt hatásuk elleni küzdelem” elnevezésű projekt 2019-ben indult és 2021-ben fejeződött be. Ez egy átfogó

([1]) UNODC, Global Study on Homicide (Globális tanulmány az emberölés helyzetéről). 2019. https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html

([2]) Ugyanott.

([3]) A tűzfegyverek kereskedelméről szóló globális tanulmány (Global Study of Firearms Trafficking) szerint a tűzfegyverek kereskedelmének 80 %-a – Nyugat-Ázsia mellett – Közép- és Dél-Amerikába irányul (UNODC, 2020).

([4]) 2007 és 2015 között az AÁSZ-DPS végrehajtotta a régióban a fegyverzet- és lőszerellenőrzési támogatási program (PACAM) kezdeményezéseit. Az AÁSZ 25 tagállama tartozott a kedvezményezettek közé, ami több mint 290 000 tűzfegyver megjelölését, valamint további 60 000 egyéb típusú fegyver és több mint 1 700 tonna lőszer megsemmisítését eredményezte a régió egészében.

fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezés, amelynek végrehajtására a DPS fegyverzet- és lőszerellenőrzési támogatási programjának (PACAM) keretében kerül sor. E kezdeményezés során figyelembe veszik a korábbi tevékenységekből leszűrt tanulságokat, és azokra a sikeres eredményekre építenek, amelyek a CIFTA és a bűnmegelőzésre vonatkozó regionális megbízatások végrehajtásának további előmozdítására irányulnak. A Covid19-világjárvány és a kezelése érdekében az országok által elfogadott korlátozások azonban közvetlenül befolyásolták a projekt végrehajtását, különösen azon tevékenységek tekintetében, amelyeket a helyszínen, a tisztviselők közvetlen képzése és felügyelete mellett kell végrehajtani (így például a SALW megsemmisítése és jelölése). Emellett csökkent a kormányok azon készsége, hogy együttműködjenek és részt vegyenek a projekttevékenységekben, mivel az erőfeszítések áthelyeződtek a példátlan egészségügyi válság kezelésére. Ennek következtében módosítani kellett a projekt hatályát, ami némi hatást gyakorolt a várt eredményekre.

Figyelembe véve az említett a kihívásokat, valamint az országok részéről jelentkező fokozódó igényeket (amelyekkel nem lehetett teljeskörűen foglalkozni egy hároméves kezdeményezés keretében), a projekt II. szakaszában továbbra is átfogó támogatást fognak kapni az országok azzal a céllal, hogy nemzeti szinten felelősséget vállaljanak a folyamatokért. Az AÁSZ-DPS tapasztalatai azt mutatták, hogy folyamatos támogatásra van szükség a tűzfegyverek ellenőrzése, valamint a fegyveres erőszak és bűncselekmények megelőzése terén elért eredmények és előrelépés fenntartása érdekében, továbbá – ennek megfelelően – ezen új szakasz keretében figyelembe fogják venni a hosszú távú stratégiák fontosságát azért, hogy a biztonságpolitikák és a biztonsági feltételek terén érdemi és fenntartható változást lehessen biztosítani.

2. **Technikai megközelítés**

A II. szakasz során az AÁSZ-DPS továbbra is olyan holisztikus megközelítésbe fog invesztálni, amely normatív és operatív tevékenységek révén ötvözi a visszaszorítást és a megelőzést célzó aspektusokat annak érdekében, hogy kezelni lehessen a régióban kialakult fegyveres erőszak és tiltott kereskedelem összetett kérdését. Amint az más régiókban igazolást nyert, a hatékony tűzfegyver-ellenőrzési politikák alapját a nemzetközi normatív keretrendszernek megfelelő modern, a kohéziót elősegítő és harmonizált jogszabályi keret képezi. A jogszabályi változásoknak együtt kell járniuk az országok azon képességének javulásával, hogy működőképessé tudják tenni és végre tudják hajtani a törvényt. E két területre kiterjedő tevékenységgel a projekt képes lesz arra, hogy egy időben fókuszáljon az országok részéről felmerülő igényekre, valamint előmozdítson hosszú távú és fenntartható változásokat. A tűzfegyverek ellenőrzésének megerősítését és a tűzfegyverek rendelkezésre állásának csökkentését célzó ezen tevékenységeket egy arra irányuló, a megelőzésen alapuló megközelítés fogja kiegészíteni, hogy a fegyveres erőszak által erőteljesen érintett közösségekben csökkenjen e fegyverek iránti kereslet, különös hangsúlyt helyezve a tűzfegyverekkel való visszaéléssel kapcsolatos, nemi alapú erőszak megelőzésére. A közösségek tagjai körében a biztonságos gyakorlatoknak, továbbá a konfliktusmegoldásnak, az erőszak áldozatai és túlélői részére nyújtott támogatásnak, valamint a kézi- és könnyűfegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek önkéntes beszolgáltatásának előmozdítására irányuló intézkedések célja az, hogy javuljon a közösségnek a fegyveres erőszakkal szembeni rezilienciája.

Az e projekt tekintetében javasolt koncepció alapján az AÁSZ-DPS a PACAM-on keresztül koordinációs és végrehajtó ügynökségi szerepet fog betölteni az e területen működő más ügynökségekkel és a nemzeti hatóságokkal való, együttműködésen alapuló megközelítés révén. Az AÁSZ politikai fórumainak és kommunikációs csatornáinak igénybevételével az AÁSZ-DPS azonosítani fogja a régió támogatásra szoruló országait, és együtt fog működni velük a támogatás megszilárdításához szükséges konkrét megállapodások keretében. A projekt keretében egyedi és testre szabott támogatást fognak meghatározni az egyes országok számára, mivel előfordulhat, hogy azok nem ugyanazokkal az igényekkel és hiányosságokkal rendelkeznek. Nem mindegyik ország részesül majd támogatásban a projekt valamennyi eleme tekintetében. Ehelyett az AÁSZ-DPS továbbra is a PACAM keretében bevezetett korábbi sikeres megközelítését fogja alkalmazni, amely a következő: az egyes országok igényeinek feltérképezése és azonosítása, a hatóságok bevonása és támogatási terv kidolgozása, valamint a missziók telepítése. Ezenkívül, figyelembe véve a projekttevékenységeknek a világjárvány alatti kiigazításából leszűrt tanulságokat, az AÁSZ-DPS törekedni fog az erőforrások optimalizálására, mégpedig egyrészt lehetőség szerint a virtuális környezet és a technológiai eszközök igénybevételével,

másrészt pedig annak figyelembevételével, hogy a fegyveres erőszak milyen különböző hatásokat gyakorol a nőkre, a férfiakra, a lányokra és a fiúkra, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő lakosságra. A II. szakasz során továbbra is érvényesülni fognak a nemi alapú és az emberi jogi megfontolások. Ez magában foglalja a nők bevonását a projektvégrehajtás minden szintjén, valamint annak ösztönzését, hogy a nők – a beavatkozások kedvezményezettjeiként – egyenlőbb arányban vegyenek részt a projekt alapján megvalósuló tevékenységekben. Emellett az erőszakmegelőzési tevékenységek során különös hangsúlyt fognak helyezni egyrészt arra, hogy a nőknek és a lányoknak biztonságra és védelemre van szükségük saját közösségükön belül, valamint hogy részt kell venniük e kihívások megoldásának megtalálásában, másrészt pedig arra, hogy a projektekbe be kell építeni kizárólag a nemi alapú erőszak kezelését előtérbe helyező elemeket.

3. **Átfogó cél**

Az AÁSZ tagállamai arra irányuló kapacitásainak megerősítése, hogy kezelni tudják a régióban előforduló fegyveres erőszakot, mégpedig a tűzfegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek elterjedése és tiltott kereskedelme elleni küzdelmet célzó intézkedések támogatása, valamint a súlyosan érintett közösségek tagjai általi tűzfegyver-használat megelőzése révén.

4. **A projektben szereplő beavatkozási stratégiák ismertetése**

1. célkitűzés: A tűzfegyverekre vonatkozó nemzeti szabályozási keret megerősítése, figyelembe véve a nemzetközi normatív és bevált gyakorlatokat

Tevékenységek

– Azon országok kijelölése, amelyeket prioritásként kell támogatni a jogalkotási felülvizsgálat terén, egy igényfelmérés alapján, valamint azon országok figyelembevételével, amelyekre a projekt operatív elemei irányulnak,

– technikai segítségnyújtás az országok számára a jogszabályok és a normatív keret felülvizsgálatához, figyelembe véve a nemzetközi szabványokat és a megbízatások belső harmonizációját, valamint a nemi szempontok integrálását,

– a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek fizikai biztonságára, készletkezelésére és megsemmisítésére vonatkozó regionális szabványok kidolgozása,

– a tűzfegyverekkel való visszaéléssel kapcsolatos nemi alapú erőszak megelőzését célzó regionális ajánlások kidolgozása,

– elektronikus adatbázis kifejlesztése a tűzfegyverekre vonatkozó szabványokhoz és más vonatkozó iránymutatásokhoz – pl. a tűzfegyverek, lőszerek, robbanóanyagok és más kapcsolódó anyagok tiltott előállítása és kereskedelme elleni amerikaközi egyezményhez (CIFTA), a jogszabálymintákhoz, a kézifegyver-ellenőrzés moduláris végrehajtási kompendiumához (MOSAIC) és a lőszerekre vonatkozó nemzetközi műszaki iránymutatásokhoz (IATG) – való hozzáférés megkönnyítésére, valamint elősegítendő a tűzfegyverek ellenőrzésének különböző területeire vonatkozó szabványok elérhetőségét és használatát, mégpedig keresőmotor alkalmazásával és a szabványok címkével való kategorizálásával, amelynek segítségével a felhasználók gyorsan megtalálják a számukra releváns területekre vonatkozó valamennyi szabályt.

Eredmények

– A tűzfegyverekre vonatkozó nemzeti normatív keret javítását célzó jogalkotási segítség nyújtása a régió legalább hat országa számára, a nemzetközi normák és a nemi alapú szempontok figyelembe vétele mellett,

– a fizikai biztonságra és készletkezelésre (PSSM) vonatkozó regionális szabványok kidolgozása és megküldése az AÁSZ valamennyi tagállama számára,

– a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek megsemmisítésére vonatkozó regionális szabványok kidolgozása és megküldése az AÁSZ valamennyi tagállama számára,

– a tűzfegyverekkel való visszaéléssel kapcsolatos nemi alapú erőszak megelőzésére vonatkozó regionális ajánlások kidolgozása és megküldése az AÁSZ valamennyi tagállama számára,

– a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó szabványok és iránymutatások elektronikus adatbázisának létrehozása és hozzáférhetővé tétele az országok számára.

2. célkitűzés: A nemzeti hatóságok tűzfegyverek megjelölésével, nyomon követésével, tárolásával és megsemmisítésével kapcsolatos operatív kapacitásának javítása

Tevékenységek

– Szakképzés kidolgozása és tartása a nemzeti személyzet számára a PSSM-ről, a jelölésről és nyilvántartásról, továbbá a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek megsemmisítéséről. Sor kerül majd regionális képzési workshopokra – ahol a személyzet megoszthatja a bevált gyakorlatokat és javíthatja az együttműködést is –, valamint az egyes országok sajátos szükségleteivel foglalkozó tagállami tanfolyamokra,

– magas szintű robbanószer-ártalmatlanítási képzés tartása az országok tűzszerészei számára, Spanyolország Védelmi Minisztériumával partnerségben,

– technikai segítségnyújtás és erőforrások biztosítása fegyverek, valamint az elavult, lefoglalt vagy a megengedetten túli lőszerek megsemmisítésére irányuló nemzeti tervek végrehajtásához,

– technikai segítségnyújtás és támogatás tűzfegyverek jelöléséhez és nyilvántartások vezetéséhez, beleértve a szükséges felszerelés biztosítását is,

– fenntarthatósági tervek kidolgozása a projekten keresztül támogatásban részesülő országokkal.

Eredmények

– A tűzfegyverek és lőszerek megsemmisítési folyamatának lezárása legalább 10 országban, ennek keretében legalább 150 tonna lőszert és 35 000 lefoglalt, elavult, nem biztonságos és/vagy a megengedetten túli kézi- és könnyűfegyver megsemmisítése,

– legalább 200 tagállami alkalmazott képzése a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek megsemmisítése terén,

– technikai segítség nyújtása legalább 12 ország számára a tűzfegyverek jelöléséhez és nyilvántartásához,

– legalább 150 tagállami alkalmazott képzése a jelölés és nyilvántartás terén,

– legalább három ország nemzeti tűzfegyver-nyilvántartási rendszerének korszerűsítése,

– az intézményi készletek biztonságának javítása legalább 10 országban,

– két regionális szeminárium megrendezése a fizikai biztonság és a készletkezelés bevált gyakorlatairól, amelyeken legalább 15 ország legalább 80 tisztviselője szerez minősítést,

– 10 országból legalább 45 alkalmazott EOD 3. szintű lőszer- és robbanótest-hatástalanító tűzszerészi minősítése,

– a nemzeti cselekvési tervek kidolgozására szolgáló eszközök és iránymutatások létrehozása és a projekt által támogatott országok rendelkezésére bocsátása,

– a nemzeti hatóságok által jóváhagyott nemzeti cselekvési tervek kidolgozása a támogatásban részesülő országok legalább 20%-ára vonatkozóan.

3. célkitűzés: A kézifegyver-ellenőrzés optimalizálása információtechnológiai eszközök használata révén

Tevékenységek

– A tűzfegyverek és lőszerek legális transzferére vonatkozó regionális kommunikációs mechanizmus (MCTA) – a tűzfegyverek jogszerű transzferére vonatkozó értesítések és információcsere regionális mechanizmusa – elektronikus rendszerének programozása; az erre vonatkozó kereteket és műszaki követelményeket az I. szakaszban dolgozták ki. A mechanizmus tükrözi az Európai Unió pozitív tapasztalatait, és lehetővé teszi az országok számára, hogy gyorsan azonosítsák a tűzfegyverek nemzetközi legális kereskedelmét érintő sebezhetőségeket és az eltérítési kockázatokat, és azokról információt cseréljenek. Tekintettel arra, hogy a régió országainak közel 50%-a nem rendelkezik elektronikus nemzeti engedélyezési rendszerrel, meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a rendszert úgy programozzák, hogy azt az országok belső rendszerükként használhassák,

– az MCTA elektronikus rendszerének bevezetése kísérleti szakaszként, a nemzeti hatóságok képzésével és a szükséges korrekciók beépítésével,

– az információcserére szolgáló, az I. szakaszban kialakított virtuális közösség korszerűsítése annak érdekében, hogy az az egész féltekén a tűzfegyverekkel kapcsolatos ismeretek olyan funkciókat tartalmazó platformjává váljon, mint i. a tűzfegyverek ellenőrzési rendszerére és a CIFTA végrehajtásának állapotára vonatkozó adatok automatikus benyújtása és nyomon követése; ii. a nemzeti hatóságok adattára; iii. a tűzfegyver-ellenőrzési rendszer állapotának és kiterjedtségének megjelenítésére szolgáló irányítópult,

– a kézi- és könnyűfegyverekre, valamint az azokhoz szükséges lőszerekre vonatkozó leltárellenőrzési szoftver frissítése és kiterjesztése a régió azon országaira, amelyek esetlegesen ki tudják aknázni az I. szakaszban kifejlesztett ezen informatikai megoldást.

Eredmények

– A tűzfegyverek és lőszerek legális transzferére vonatkozó regionális kommunikációs mechanizmus (MCTA) elektronikus rendszere programozásának és bevezetésének lezárása, valamint kísérleti jellegű bevezetése 5 országban,

– a kézi- és könnyűfegyverekre, valamint az azokhoz szükséges lőszerekre vonatkozó leltárellenőrzési szoftvernek a felhasználók visszajelzései alapján történő továbbfejlesztése, és legalább négy további országban való bevezetése,

– az egész féltekére kiterjedő, a tűzfegyverekkel kapcsolatos tudásplatform kifejlesztése, amelyen legalább 15 ország kapcsolattartói regisztráltak,

– a nemzeti kapcsolattartók évi két ülése a párbeszéd és az együttműködés ösztönzése érdekében.

4. célkitűzés: A fegyveres erőszakkal szembeni közösségi reziliencia megerősítése, valamint a tiltott és/vagy feleslegessé vált tűzfegyverekhez való hozzáférés csökkentése

Tevékenységek

– Az OASIS program módszertanának kiterjesztése legalább még egy olyan közösségre, amelyet a fegyveres erőszak súlyosan érint. Az OASIS arra törekszik, hogy előmozdítsa a társadalmilag felelős magatartást a fegyveres erőszak által súlyosan érintett közösségekben; magában foglalja a közösség kezdeti értékelését, valamint az erőszak megelőzésére és az áldozatok segítésére rendelkezésre álló mechanizmusokat. A program tanórán kívüli, napi tevékenységeket kínál a veszélyeztetett fiataloknak, valamint képzést nyújt a közösségek több helyi érdekelt fele számára az erőszak megelőzéséről és az áldozatok segítéséről,

– olyan közösségi referenciaközpont létrehozása az erőszakciklusok megszakítása céljából, amely segítséget nyújt az erőszak és a tűzfegyverekkel elkövetett bűncselekmények áldozatainak, családjainak és tanúinak,

– regionális szakképzési program kidolgozása a nemi alapú erőszak megelőzésére és kezelésére,

– legalább két közösségi fegyverbegyűjtő kampány kidolgozása és végrehajtása, beleértve a lakosság figyelmének felkeltését és a fegyverek önkéntes leadásának ösztönzését célzó oktatási stratégiákat is. A kampányok rávilágítanak majd a nemi alapú erőszak és a tűzfegyverekkel való visszaélés közötti összefüggésre, mivel a nemi alapú erőszak áldozatainak többségét tűzfegyverrel félemlítették vagy gyilkolták meg ([5]),

– a nemzeti és helyi hatóságok támogatása a begyűjtött kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek összegyűjtésében, tárolásában, szállításában, és megsemmisítésében. Erre az erőforrások optimalizálása érdekében a projekt 2. célkitűzése keretében végzett tevékenységekkel összhangban kerül sor.

Eredmények

– Legalább két erősen érintett közösség kapacitásának javítása a veszélyeztetett fiatalok segítése, az áldozatok és túlélők támogatása, valamint a fegyveres erőszak megelőzése terén,

– két erősen érintett közösségből származó legalább 160 diák életviteli készségeinek javítása képzés segítségével és napi, tanórák utáni tevékenységekkel,

– legalább 150 politikai döntéshozó, kormánytisztviselő, szolgáltató, közösségi vezető, tanár, szülő és civil társadalmi szereplő képzése a nemi alapú erőszak megelőzéséről és megakadályozásáról, valamint az áldozatoknak nyújtható segítségről,

– egy referenciaközpont létrehozása és működtetése az erőszak túlélői, a családtagok és a tanúk számára,

– legalább két közösségi fegyverbegyűjtési kampány kidolgozása és végrehajtása.

5. célkitűzés: A tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv kidolgozása annak érdekében, hogy az országok egy regionális, összehangolt és tényeken alapuló megközelítés révén gyakorlati irányítási eszközt kapjanak

Tevékenységek

– Módszertan kidolgozása a közép-amerikai ütemterv kidolgozásához, a terület szakértőivel konzultálva és az országok jóváhagyása mellett,

– igényfelmérés kidolgozása a közép-amerikai kormányokkal konzultációban,

– a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv tervezetének kidolgozása, az igényfelmérés, a nemzetközi jogi keretek és a bevált gyakorlatok figyelembevétele mellett,

– az ütemterv tervezetének jóváhagyása az országokkal és az érdekelt felekkel folytatott konzultációk útján, valamint

– a partnerek mozgósítását szolgáló külső kommunikáció és tájékoztatás a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv végrehajtásának támogatása érdekében.

Eredmények

– Az ütemterv kidolgozására vonatkozó, az érdekelt felekkel közösen kidolgozott és jóváhagyott módszertan,

– igényfelmérés kidolgozása a közép-amerikai országok fő fenyegetéseinek, hiányosságainak, sebezhetőségeinek és prioritásainak meghatározása céljából,

– két munkaértekezlet megrendezése a nemzeti hatóságok és az e területen tevékenykedő szervezetek részvételével, a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv tervezetével kapcsolatos észrevételek és visszajelzések összegyűjtése céljából,

– a közép-amerikai ütemterv kidolgozása és a régió országainak tájékoztatása arról,

– a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv megismertetését, az ütemtervre irányuló politikai jóváhagyás kieszközlését és a partnerek támogatásának megszerzését szolgáló tájékoztató kampány kidolgozása.

([5]) https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/07/MOSAIC-06.10-2017EV1.0.pdf

5. **Időtartam**

Az átfogó regionális II. szakasz becsült teljes időtartama 36 hónap.

6. **Technikai végrehajtó szervezet**

E program technikai végrehajtására az Amerikai Államok Szervezete Főtitkárságának Közbiztonsági Hivatala (a továbbiakban: az AÁSZ-DPS) kap megbízást. Az AÁSZ-DPS kedvező helyzetben az amerikai országok támogatására, tekintve, hogy kettős szerepet tölt be a CIFTA technikai társtitkárságaként, valamint az AÁSZ technikai és operatív szerveként e területen. Ebben a szerepben az AÁSZ-DPS Közbiztonsági Hivatala olyan projekteket és programokat hajt végre, amelyek támogatják az AÁSZ tagállamait azon kötelezettségeik teljesítésében, amelyek a nemzeti tűzfegyverkészletek biztonságának garantálására, a tűzfegyverek tiltott előállításának és kereskedelmének a belső jogban bűncselekménnyé való nyilvánítását célzó jogalkotási intézkedések végrehajtására, a tűzfegyverek jelölésének előírására, valamint a nyomonkövetési információk és a tiltott kereskedelem mintái tekintetében a CIFTA egyéb aláíróival való információcserére vonatkoznak. Egyetlen másik, az amerikai kontinens egészére kiterjedő regionális vagy szubregionális szervezetnek sincs olyan politikai befolyása, műszaki szakértelme vagy földrajzi lefedettsége, hogy képes legyen támogatni és segíteni az összes amerikai államot.

A II. szakasz során az AÁSZ-DPS a projekt végrehajtása során is folytatja a koordinációt és az együttműködést más intézményekkel és szervezetekkel. Az AÁSZ-DPS az I. szakasz során számos intézménnyel és szervezettel lépett kapcsolatba annak érdekében, hogy előmozdítsa a kezdeményezést a régióban. Ezek közé tartozik a latin-amerikai és karib-tengeri térségi békét, leszerelést és fejlődést előmozdító regionális ENSZ-központ (UNLIREC), a CARICOM bűnügyi és biztonsági kérdésekben illetékes végrehajtási ügynöksége (CARICOM IMPACS), az Amerikaközi Védelmi Tanács, valamint a Humanitárius Aknamentesítéssel Foglalkozó Genfi Nemzetközi Központ lőszerkezelési tanácsadó csoportja (AMAT-GICHD) lőszerkezelési tanácsadó csoportját, a Golden West humanitárius alapítvány, az INTERPOL, az Egyesült Államok Külügyminisztériuma, valamint az Egyesült Államok Védelmi Minisztériumának Humanitárius Aknamentesítési Kiképzési Központja. A DPS arra összpontosít, hogy szoros kapcsolatot alakítson ki az összes többi, e területen is tevékenységet folytató szervezettel annak érdekében, hogy azok egymást kiegészítő szakértelmének felhasználásával maximalizálja a fellépésből származó előnyöket. A II. szakaszban az AÁSZ-DPS különösen a szubregionális szervezetekkel, például a CARICOM-IMPACS-szal és a Közép-amerikai Integrációs Rendszerrel (SICA) való együttműködés megerősítésére fog törekedni, mégpedig a tűzfegyverekre vonatkozó karib-tengeri ütemterv végrehajtásának támogatása, valamint a tűzfegyverekre vonatkozó közép-amerikai ütemterv kidolgozásának koordinálása érdekében.

7. **Relevancia**

A. **A fegyverállomány biztonságossá tétele, a polgárok védelme – A tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek elleni uniós stratégia (a Tanács által 2018. november 19-én elfogadva)**

E projekt célkitűzései, a keretében végzett tevékenységek, valamint a várt eredmények összhangban vannak „A fegyverállomány biztosítása, a polgárok védelme" című európai uniós stratégia céljaival és megközelítésével. E tekintetben az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy finanszírozza e kezdeményezés I. szakaszát annak érdekében, hogy előmozdítsa a multilateralizmust, valamint az Európai Unió és az AÁSZ közötti szinergiákat a fegyveres erőszak és a bűnözés visszaszorítása érdekében, és mérlegelte a stratégiában meghatározott prioritásokat. A II. szakasz a korábbi erőfeszítések folytatása, így annak során is megmarad ugyanazon paradigma és megközelítés – e szakasz kiegészíti az EU e területen végzett globális munkáját azáltal, hogy a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése, túlzott felhalmozódása és kereskedelme által súlyosan érintett régióra irányul.

A II. szakasz konkrétan a stratégia következő prioritásait tükrözi:

2.1. A normatív keret megerősítése: a fellépés 1. célkitűzése szerinti tevékenységek célja annak biztosítása, hogy az országok összehangolják jogszabályaikat a nemzetközi normákkal, és rendelkezzenek az egyezmények jobb végrehajtásához szükséges eszközökkel;

2.2.2. A tűzfegyverek és az azokhoz szükséges lőszerek kivitelének ellenőrzése: a 3. célkitűzés keretében az MCTA elektronikus eszközének fejlesztése azt a fontos célt szolgálja, hogy ellenőrizni lehessen a legális kereskedelmet annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az illegális piacokra jutásuk;

2.2.3. A kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek készleteinek biztonságos kezelése: a 2. célkitűzés egy sor, a PSSM-re összpontosuló tevékenységet foglal magában, beleértve tisztviselők képzését, valamint a gyakorlatok és létesítmények javítását célzó technikai és anyagi segítségnyújtást, a MOSAIC és az IATG nemzetközi normáinak megfelelően;

2.2.4. A kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek felelősségteljes ártalmatlanítása: a 2. célkitűzés az erre igényt tartó országok számára magában foglal a tűzfegyverek és lőszerek megsemmisítési eljárásaihoz kötődő képzéseket, anyagi támogatást, valamint ezen eljárások felügyeletét és tanúsítását;

2.2.5. Több területet érintő kérdések: a 3. célkitűzés egy sor olyan informatikai megoldást és eszközt tartalmaz, amelyek a régió országai közötti együttműködés és információmegosztás előmozdítását szolgálják.

Az említett tevékenységek hatásának maximalizálása érdekében az AÁSZ-DPS olyan kiegészítő tevékenységeket fog támogatni, mint többek között a tűzfegyverek iránti kereslet csökkentése, mégpedig megelőző intézkedések és begyűjtési programok végrehajtásával, valamint egy közép-amerikai ütemterv kidolgozását, amely konkrét eszközként szolgál a régióban folyó erőfeszítések összehangolásához és javításához.

B. **A Tanács 2011/428/KKBP határozata (2011. július 18.) az ENSZ Leszerelési Ügyek Hivatala által a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzéséről, leküzdéséről és megszüntetéséről szóló ENSZ cselekvési program végrehajtása érdekében végzett tevékenységek támogatásáról** ([6])

A tanácsi határozat három fő célkitűzést mozdít elő: 1. a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzéséről, leküzdéséről és megszüntetéséről szóló ENSZ cselekvési program végrehajtása mind globális, mind regionális szinten, 2. a nemzetközi nyomonkövetési egyezmény végrehajtásának támogatása, valamint 3. az ENSZ lőszerkészlet-gazdálkodásra vonatkozó műszaki iránymutatásai kidolgozásának és végrehajtásának támogatása.

E célkitűzések mindegyike összhangban van a tűzfegyverek, lőszerek, robbanóanyagok és más kapcsolódó anyagok tiltott előállítása és kereskedelme elleni Amerika-közi egyezmény (CIFTA) és annak cselekvési programja konkrét rendelkezéseinek általános céljaival. A CIFTA több kötelező ajánlást tartalmaz a részes államok számára, így többek között a bűncselekményekre vonatkozó joghatóság megállapítását; a tűzfegyverek kötelező jelölését; a nyomon követést szolgáló nyilvántartások vezetését; a transzferellenőrzések javítását; valamint a nemzetek közötti együttműködést. A CIFTA 2018–2022-es időszakra vonatkozó cselekvési programja megerősíti a CIFTA részes államainak célkitűzéseit ezeken a területeken, összhangban az ENSZ cselekvési tervvel, illetve az ENSZ-nek a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményét kiegészítő, a tűzfegyverek, részeik, alkotóelemeik és a lőszereik tiltott gyártásáról és kereskedelméről szóló jegyzőkönyvvel.

Az AÁSZ-DPS folytatja operatív programok végrehajtását annak érdekében, hogy támogassa az országokat a CIFTA keretében vállalt kötelezettségeik teljesítéséhez szükséges kapacitásaik kiépítésében. A II. szakasz célja e segítségnyújtás folytatása volt, figyelembe véve a CIFTA részes államai által a 2018–2022-es időszakra szóló cselekvési programban meghatározott prioritásokat, különösen a következőket: 1. tűzfegyverek jelölése és nyomon követése; 2. behozatal és kivitel; 3. jogalkotási intézkedések; valamint 4. készletkezelés és -megsemmisítés.

8. **Jelentéstétel**

Az AÁSZ-DPS a hatáskör-átruházási megállapodással összhangban rendszeres jelentéseket készít.

9. **Összköltség**

A II. szakasz végrehajtásához az EU-tól igényelt teljes becsült finanszírozás összege **mintegy 4,2 millió EUR**. Az AÁSZ Főtitkársága természetbeni hozzájárulást nyújt a program végrehajtásához, és más természetbeni támogatást igényel majd (mint például a spanyol kormány által az I. szakaszban nyújtott támogatás).

([6]) HL L 188., 2011.7.19., 37. o.